

UNIVERSITEIT
TWENTE.

slo

nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Universiteit Maastricht

informed

informed education

Ontwikkelingstraject voor docenten in het VO, bijeenkomst 4

9 maart 2020

informED team

Emiel de Kleijn
E.dekleijn@slo.nl

slo

Bas Trimbos
b.trimbos@slo.nl

Christel Wolterinck
c.h.d.wolterinck@utwente.nl

Dr. Kim Schildkamp
k.schildkamp@utwente.nl

Jitske de Vries
j.a.devries@utwente.nl

Inge Jansen
i.jansen@slo.nl

Dr. Cindy Poortman
c.l.poortman@utwente.nl

Prof. Adrie Visscher
a.j.visscher@utwente.nl

Prof. Jeroen van Merriënboer
j.vanmerrienboer@maastrichtuniversity

UNIVERSITEIT TWENTE.

Programma

- Welkom
- Terugblik bijeenkomst 3
- Reflecteren op lesfragmenten: les evalueren
- Pauze
- Reflecteren op lesfragmenten: les evalueren
- Pitchen van tips
- Lessenserie voorbereiden (doelen bepalen)
- Hoe verder en afspraken voor bijeenkomst 5

Terugblik:

- Schoolleidersdeel:
 - Wat kan volgende stap in school zijn voor verder verspreiden formatief toetsen
 - Hoe kan dit worden bereikt?
 - Welke vragen heeft u aan docenten die aan training deelnemen?

Terugblik:

- Wat is er naar aanleiding van bijeenkomst 3 op school gebeurd vanuit de schoolleiding?

Onderzoek UT

Nameting: **april, mei en juni 2020**

De onderzoekers nemen hierover op korte termijn contact op.

Deelname aan het onderzoek door de Universiteit Twente betreft:

- invullen docent vragenlijst
- uitzetten van de leerling vragenlijst in dezelfde klas met leerlingen die ook heeft deelgenomen aan de voormeting (september-oktober 2019)
- dezelfde docenten die in de voormeting geselecteerd waren voor lesobservaties gaan in de nameting opnieuw deelnemen aan lesobservaties. Dit betekent dat in de maanden april-mei-juni twee keer een les gefilmd gaat worden door een student-assistent van de Universiteit Twente. Ook hiervoor geldt dat het gaat om dezelfde klas met leerlingen die heeft deelgenomen aan de lesobservaties in de voormeting (september - oktober 2019).

Informatie analyseren

Formatief toetsen in de
les

Lessenserie voorbereiden

Doelen bepalen

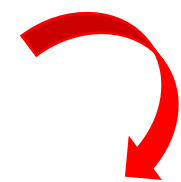
Les voorbereiden

Leerproces
studenten
analyseren

Leerdoelen
en
succescriteria
bepalen

Lesaanpak
bepalen

Aanpak
informatie
verzamelen
bepalen

Les uitvoeren

Leerdoelen en
succescriteria
delen

Informatie
verzamelen

Informatie
analyseren en
interpreteren

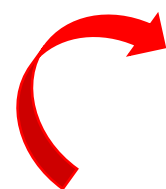
Leerproces
studenten
stimuleren

Les evalueren

Leerproces
studenten
analyseren

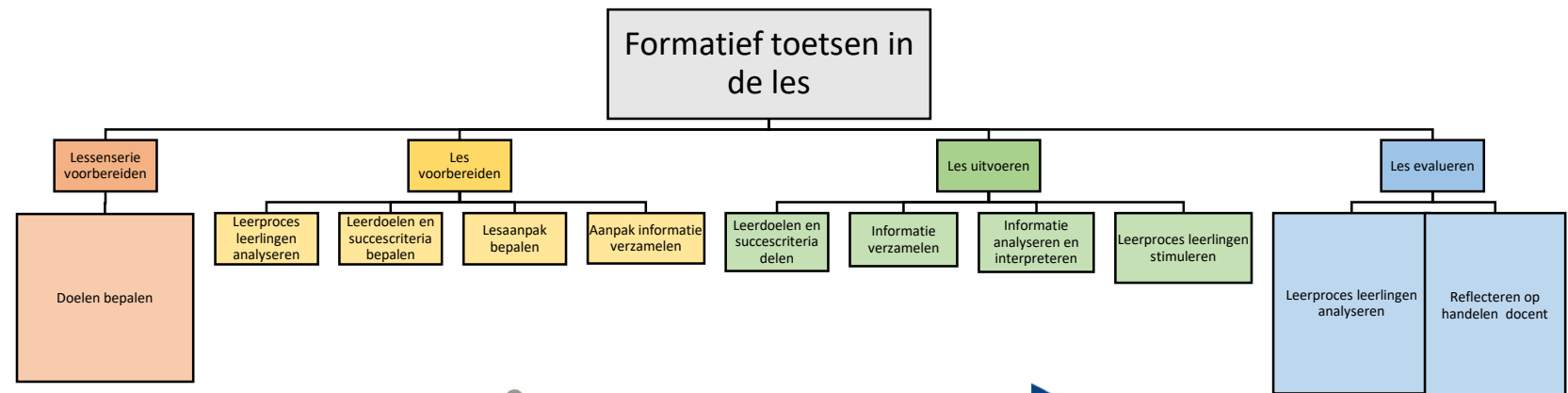
Reflecteren
op handelen
docent

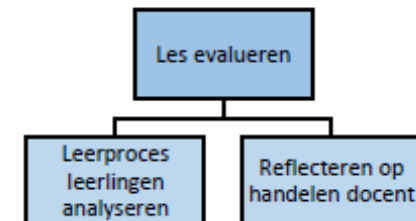
Na deze middag.....

- **Kan ik** op lesfragmenten (zowel van mezelf als van collega's) **reflecteren** m.b.t. de vaardigheden formatief toetsen (specifiek voor deze bijeenkomst: **les evalueren**).
- **Kan ik** de theorie van vandaag **toepassen** in eigen lespraktijk.

Les evalueren

Vaardigheden	Hoe ziet succes eruit.....
4. Les evalueren	De leraar analyseert de verzamelde informatie over het leren van leerlingen en reflecteert op het eigen handelen.
4a. Leerproces leerlingen analyseren	De leraar analyseert en interpreteert de verzamelde informatie om te bepalen waar leerlingen staan t.o.v. de leerdoelen en succescriteria en te bepalen wat de leerdoelen en succescriteria voor de volgende les zijn alsmede om de volgende les in te kunnen gaan op gemaakte fouten en misconcepties.
4b. Reflecteren op handelen docent	De leraar reflecteert op zijn eigen handelen in relatie tot al dan niet behaalde leerdoelen en succescriteria in gegeven les en bepaalt aanpak voor de volgende les.

Eigen lesfragmenten

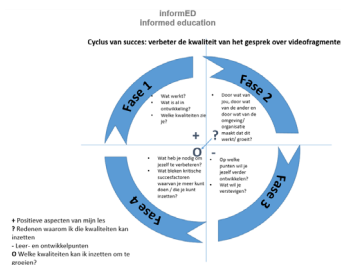

Inbrengen lesfragment:

- Wat heb je gedaan?
- Wat vind je er zelf van?

Vakcollega's:

- Geef feedback op datgene wat je hebt gezien.
- Stel vragen over datgene wat je hebt gezien.

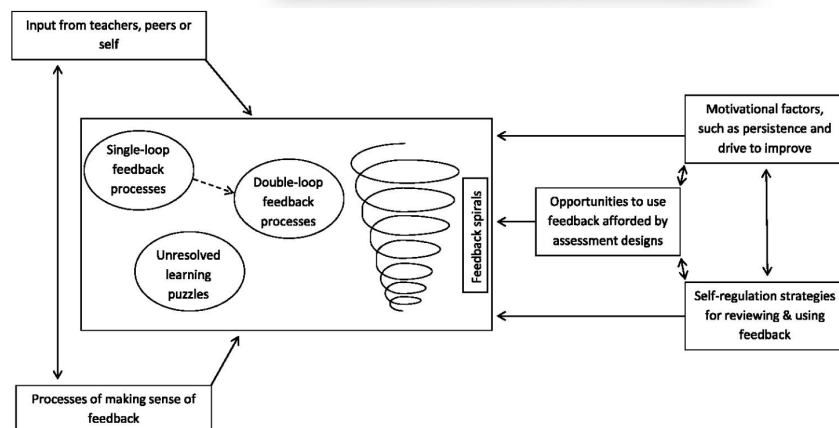

Wat neem ik mee....

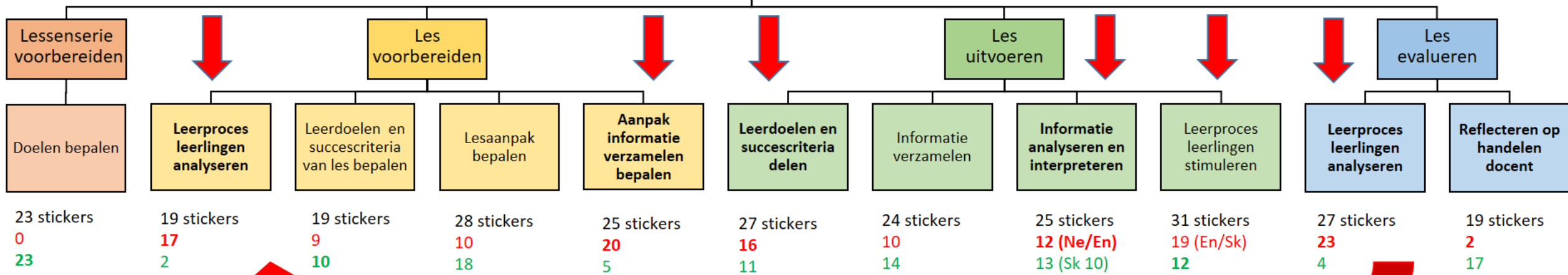

- Wat zou ik de volgende keer weer doen en waarom?
- Wat zou ik de volgende keer niet meer doen en waarom?
- Wat zou ik de volgende keer wel doen, wat ik nu niet heb gedaan en waarom?

- Van feedback loops naar feedback spirals ([Carless, 2018](#))

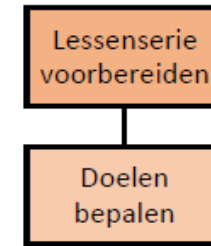

Formatief toetsen in de les

Ne geen rode stickers

Lessenserie voorbereiden

Vaardigheden	Hoe ziet succes eruit.....
1. Lessenserie voorbereiden	De leraar bereidt zich voor op het onderwijs voor de komende lessenserie waarbij het vaststellen van de doelen voor de komende periode centraal staat.
1a. Doelen bepalen	De leraar vertaalt de leerlijn van vak inhoud naar leerdoelen . De leraar formuleert inhoudelijke doelen (op basis van kritische beschouwing van de methode, leerlijnen en niveaus) die voldoen aan de volgende criteria: <ul style="list-style-type: none"> • Specifiek • Ambitieus • Passend bij de groep

Kerdoelen en eindtermen

<http://leerplaninbeeld.slo.nl/>

Leerlijnen en Leerprogressies

Learning progressions, wat zijn dat?

Heel kort:

de weg waarlangs leerlingen zich idealiter ontwikkelen tot expert binnen een bepaald domein.

Leerprogressies

Learning progressions, wat zijn dat?

Iets langer:

Er bestaan verschillende definities over wat *learning progressions* zijn (Heritage, 2008, p.4). Wat de definities in ieder geval gemeen hebben is:

- Het gaat om verticale ontwikkeling gedurende een langere periode.
- Leren wordt gezien als ontwikkeling van begrip en vaardigheden binnen een bepaald domein.
- Er wordt niet verwezen naar klas- of leeftijdsniveau.
- Leren wordt opgevat als een continuüm van toenemende expertise.

Learning progressions laten zien wat het betekent als je beter wordt in een bepaald domein. Ze geven inzicht in hoe studenten hun kennis en vaardigheden in het vakgebied ontwikkelen.

Leerprogressies

Waarom zijn *learning progressions* van belang voor formatieve toetspraktijken?

In de overzichtsstudie van Gulikers & Baartman (2017) benadrukken zij dat docenten die **kennis en begrip** hebben op het gebied van *learning progressions* **betere formatieve toetspraktijken** in de klas bereiken. Kennis over *learning progressions* is niet alleen van belang voor het verhelderen van leerdoelen maar lijkt voorwaardelijk te zijn om überhaupt tot goede formatieve toetspraktijken te komen (Gulikers & Baartman, 2017, p.21).

Ook in de reviewstudie van Sluismans et al. (2013) wordt onder andere de aanwezige **domeinkennis** van de docent als voorwaarde gezien om te komen tot succesvolle implementatie van formatief toetsen. Of zoals Heritage (2008) aangeeft: formatief toetsen kent drie aspecten **1) het ontlocken van bewijs over het leren om het gat te dichten tussen de huidige en gewenste prestatie; 2) het geven van feedback aan studenten; 3) het betrekken van studenten in het leer- en toetsproces.** *Learning progressions* zijn de basis voor deze aspecten.

De opdracht

- Stel een groep samen:
 - Bedenk samen welk(e) leerdoel(en) centraal staan de komende periode.
 - Maak samen een lessenserie.
 - Hou bij de invulling van die lessenserie rekening met de vaardigheden hiërarchie van deze training.
- Voorbeelden: <https://slo.nl/thema/meer/formatief-evalueren/> Kijk via ingang docent vmbo / havo/vwo bij lesvoorbeelden
- Voorbeelden: <https://slo.nl/thema/meer/leernetwerk-schrijfvaardigheid/goede-praktijken/lessenserie/>

Formatief toetsen in de les

Lessenserie voorbereiden

Doelen bepalen

Les voorbereiden

Leerproces studenten analyseren

Leerdoelen en succescriteria bepalen

Lesaanpak bepalen

Aanpak informatie verzamelen bepalen

Les evalueren

Leerproces studenten analyseren

Reflecteren op handelen docent

Les uitvoeren

Leerdoelen en succescriteria delen

Informatie verzamelen

Informatie analyseren en interpreteren

Leerproces studenten stimuleren

slo

De opdracht

- Gebruik daarbij:
 - De eerder verkregen feedback bij de vorige opdrachten
(van feedback loops naar feedback spirals)
 - Leerplan in Beeld
(leerprogressies, referentiekaders)

Opdracht: bijeenkomst 15 april.

- Denk na over de leerprogressies die passen bij de leerdoelen van de lessenserie.
- Op 15 april gaan jullie per groep een lessenserie ontwerpen en verder uitwerken.

Belangrijke data

Bijeenkomsten in schooljaar 2019 – 2020 (12.30 – 16.30 uur)

- Woensdag 2 oktober (Utrecht: SLO)
- Donderdag 28 november (Utrecht: Domstad)
- Dinsdag 21 januari (Utrecht: let op: Domstad ook schoolleiders)
- Maandag 9 maart (Utrecht: Domstad)
- Woensdag 15 april (Utrecht: Domstad)

Exit ticket

Twée tops voor deze training

Wat heb ik geleerd?

.....

.....

Eén tip

Het volgende zou verbeterd kunnen worden in de training voor de controlegroep:

.....

Referenties

Carless, D. (2018). [Feedback loops and the longer-term: towards feedback spirals](#). Assessment & Evaluation in Higher Education. 1-10.

Fasoglio, D., Jong, K. de, Trimbos, B., Tuin, D., Beeker, A. (2015). [Taalprofielen 2015. Herziene versie van Taalprofielen 2004](#). Enschede: SLO.

Gulikers, J. & Baartman, L. (2017). [Doelgericht professionaliseren: formatieve toetspraktijken met effect! Wat DOET de docent in de klas?](#) NRO-PPO.

Heritage, M. (2008). [Learning progressions: Supporting instruction and formative assessment](#). National Center for Evaluation, Standards and Student Testing (CRESST). University of California, Los Angeles.

Sluismans, D., Joosten-ten Brinke, D., & Van der Vleuten, C. (2013). [Toetsen met leerwaarde: een reviewstudie naar de kenmerken van formatief toetsen](#). NWO-Proo.

UNIVERSITEIT
TWENTE.

slo

nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Universiteit Maastricht

informED

informed education

Ontwikkelingstraject voor docenten in het VO